

skulptorius Algirdas Varžinskas

„Viliuosi, kad visko, iki galo, nepasakiau“

Skulptoriaus Algirdo Varžinsko viensodyje už Klevečkinės – dieviška ramybė. Seno didingo ąžuolo pavėsyje įsitaisęs menininkas mėgaujasi būseną, leidžiančią išsiti:

-Taip, čia yra mano vieta. Kol kas man čia – patinka ir tinka.

Šiek tiek neteisybės

Nesitikėkite, perspėja Algirdas: čia ne koks skulptūrų cechų. Jis čia tiesiog pjauna žolę, skaldo malkas, ir, visą tą darydamas, ieško atsakymų, kodėl „neskyla“ koks nors sumanymas. O ryte pabudęs jau žino, kur klaida. Gal ir negerai, kad galva – nuolat įjungta, bet gi nėra to blogo, kas į gerą neišeitų. Tokia būseną išmokanti šiek tiek daugiau pamatyti, ir pajusti:

-Esu padaręs skulptūrą, na, žodžiu, galvą - jos prototipą pamačiau turguje. Paskui į turgų eidavau tik dėl to žmogaus, pardavinėjusio sendaikčius. Visokius aštrius daiktus. Taip ir vadinosi – aštrių daiktų pardavėjas, nes kiti turėdavo daugiau visokių niekniekių, o pas jį – tik peiliai, kirviai, dalgiai. Viskas aštru. Bet ir jis pats aštrus: nosytė tokia ilga, ir nusmailėjusi dar į galą. Stebėjau, stebėjau, ir, galvoju, reikia jį padaryti. Greitai, per pusvalandį, susimečiau eskizą, paskui ėmiau skobti. Štai tau ir klasikinė situacija, provokuojanti diskusiją - ar turi tave subjektas pažinti? Ne, mes esam stebėtojai – tokie nuliai – ne tai, kad fotoaparatai, bet tie, kurie turi pastebėti, kas įdomu ir iš to padaryti kažkokią naudą sau. Ir, gali būti, kad yra tame procese šios tokios neteisybės, panašios į vagystę. Deja, taip yra.

Idėjos reikalas

Dabar jau skulptoriui užtenka fragmento, kad sukurtų istoriją – ją pasakoja ne tik veidai – eisena, elgsena – paprasčiausia jos nuotrūpa prie banaliausio prekystalio, prekę renkantis. Jis tapo puikiu psichologu – gebančiu skaityti kitų žmonių siunčiamus ženklus.

Gyvendamas taikoje su gamta jis vis dėlto kalba apie veidus. Ar taip pat galėtų nusakyti paukščio būdą?

-Skulptūra – kaip kempinė – sugeria viską. Jeigu tu iš ryto, basas atsistojęs ant rasotos žolės, išgirsti kažkur giedantį paukštį, jis kažkoku būdu visai dienai sukuria emocinį foną. Tiesiog supranti, kad šitoj erdvėj esi laisvas ir viskas, ką tu pamatai mieste – tokie mažmožiai... Vis dėlto pirma ne vaizdinę pasidarai skulptūrą, jinai – idėjos reikalas. O paskui tiktai galvoji ir renki kaip stiklo gabaliukus – kur katrą gražiau padėti, kad šviesa gražiau jį apsiaustų.

Sprendžia žiūrovas

Jokia čia paslaptis – yra darbu, kurių skulptorius nebaigia. Sąmoningai neskuba baigti. Vadina nebaigtais sakiniais, gal laiškais... Net ir ten, kur padėjo tašką, viliasi, kad nepasakė visko iki galo, leisdamas žiūrovui tęsti. Pasijusti kūrėju – bemaž bendraautoriumi: -Tas mūsų darbas yra ne tik kažką fiksuoti – fotografija šitą daro, filmavimo kamera. Tai ir yra ta mūsų komunikacija – vienas vienoj stiklo pusėj, kitas kitoj. O, reiškia, skulptūroj, tapyboj, mene – mes lygtai per tas pačias akis žiūrim į žiūrovą, ir žiūrovas – į mus. Ir lygtai taip pat, ko mes čia nepasakom, jisai turi suprast iš kūrėjo pozicijos. Nebūtinai, ką mes sakom. Jisai turi rasti sau priimtina paaiškinimą: kiek jam tai šilta – nešilta. Jis sprendžia. Na ir kas, kad dailininkas teigs, neva šitas darbas toks švelnus, toks geras, o jam visai ne toks – jisai nusisuks ir nueis.

Kas toliau – rūpi

Skulptoriaus darbai dirbtuvėse neužsiguli. Išsivaikščioja po pasaulį, vykdydam jiems numatytą misiją – stebinti, įkvėpti, guosti, džiuginti. Nemažą „kompaniją“ įkurdinęs prie Trakų – „Aukso centro“ rezidencijos priepirtyje, tarnaujančiame kaip pobūvių salė. Ten visų trejų metų triūsas – metro dvidešimties „Pirtininkai“ – tikra, gera, kaip pats sako, teisinga polichromija, nes tokia kokybė tuo metu Lietuvoje buvo reta išimtis.

-Tai reiškia, kad medžio drožybą papildo dažas, - technikos sudėtingumą aiškina skulptorius, pabrėždamas, jog telkėsi į pagalbą tapytojus. – Man pačiam kartais – sudėtinga su spalvom, nes daugiau esu formos žmogus.

Šventos Apvaizdos moterų vienuolyno koplyčios interjeras prie Šv.apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios Panevėžyje – irgi

A. Varžinsko kūrinys. Atėjęs ten, kai buvo tik sienos pastatytos, išėjęs, kai pakabinęs paskutinę Kryžiaus kelio kančią.

Kvaila, sako, būtų tvirtinti, kad tolesnis kūrinių likimas nerūpi. Netiesa, rūpi – net labai. Kartą su bičiuliais karštai diskutavę, iliustracijai pasirinkę istoriją, galinčią prasidėti žodžiu – „įsivaizduok“:

-Labai turtingas žmogus, ar nelabai turtingas – nesvarbu, bet sugalvoja, ir nuperka tavo dvidešimt metų. Pasako: va, ką tu padarysi, viską atveši man – aš tau užmoku. Ir tu pragyveni gražiausius savo gyvenimo metus, pasensti, ir gauni kvietimą – atvažiuok, bus graži šventė. Atvažiuoji – visi tavo darbai sukrauti, jis brėžia degtuką, ir uždega... Negaila?

Gražiausi tavo metai... Taip kad man, mums, menininkams, svarbūs mūsų kūriniai...

Ne kalbėjimas masėms

Skulptorius norėtų, kad santykis su menu, požiūris į meną, elementarus jo supratimas šiame krašte kistų. Tie pokyčiai, žino, savaime neįvyks. Reikia užauginti šviesesnį, laisvesnį, veržlesnį žmogų. Todėl matąs prasmę pedagoginėje veikloje ir net trylika metų mokytojavęs Velžio gimnazijoje.

-Jau užaugo vaikai, ir akademijose mokosi, ir kitur, atvažiuoja po kažkiek tai metų pasižiūrėt, kaip gyvenimi – smagu. Bet menas – kas nutiks, jeigu jis bus tikrai muziejų ir galerijose? Jis turi nuo mažų dienų įgyti trauką. Kaip magnetas turi būti užkrautas trauka. Jeigu to nėra, tai toli dairytis nereikia - žmonės Panevėžy prisistatė namų, ir kas juose – televizorius septynių metrų madingiausias. Ir paskui jie pyksta: va, sako, mes turim namus nusipirkę Londone, bet su anglais mums kažkaip sunku... Nieks nežiūri ten į mūsų lėktuvą ar mersedesą. Nenori su mumis bendrauti. Todėl, kad yra kita tradicija. Todėl, kad žmogus turi kažką daugiau žinot, o ne tik piniginius ženklus pažint.

Todėl Algirdas Varžinskas puoselėja sumanymą – steigti mokyklą, kuri vizijose – jau sukurta. Kad ir čia, šitame viensodyje. Dėstyti telktis savuosius kolegas –tokius pat menininkus – tuos anot jo, kreivus medžius. Taip vadinąs iš lygaus miško, taigi, iš minios išsiskiriančius... ir pagaliau pradėti – nes kas, jei ne mes – tie kreivi medžiai, išdrįs? Ir mokys jie tada tokius, kurie galiausiai supras, kad skulptūra – tai ne kalbėjimas masėms, tai pirmiausia – sakiny, kurio labai stinga, sau.

- Nes jei galvoji, kad tu darai skulptūrą, tai labia klysti. Tu darai save per ją. Ji tave daro.

